

Acad. prof. dr. GRIGORE BENETATO
1905—1972

S-a stins de curind după o suferință stoic îndurată, una din cele mai viguroase și proeminente personalități ale medicinei românești: academicianul Grigore Benetato, directorul Institutului de fiziologie normală și patologică „D. Danielopolu” din București.

Savant de renume internațional, om de cultură remarcabil, dotat cu inteligență științietoare, subtilitate și rafinament, Gr. Benetato va rămâne în conștiința epocii sale, dăinuind în memoria pământului românesc ca cel mai demn continuator al operei marilor săi înaintași: Paulescu, Danielopolu, Nițescu.

Student al facultății de medicină din Cluj, pe care o absolvă în 1929 cu titlul de doctor în medicină și chirurgie, lucrează la catedra de biochimie, apoi la catedra de fiziologie sub conducerea lui I. I. Nițescu. După studii strălucite în laboratoarele profesorilor P. Rona, H. Zondek, R. Mangold și O. Meyerhof (laureat al premiului Nobel), în 1937 este ales profesor titular al catedrei de fiziologie a Facultății de medicină din Cluj, pe care a condus-o timp de peste două decenii cu o competență unanim recunoscută și o suveranitate de necontestat.

Spirit creator și profund original, Grigore Benetato a format și educat prin convingătorul său exemplu de muncă neobosită și totală dăruire de sine numeroase generații de studenți și a creat o școală de fiziologie românească de înalt prestigiu. A fost unul din marii didacți ai vremii. Prelegerile sale de fiziologie au rămas un model al genului prin înalta lor ținută științifică, caracterul profund materialist și dialectic al gândirii care le anima, spontaneitatea și verva lor cuceritoare. Dintre manualele și monografiile pe care le-a redactat menționăm: „Elemente de fiziologie medicală” (1934), în colaborare cu Gh. Popovici, „Transfuzia de sânge conservat” (1942), „Tratat elementar de fiziologie” (1947), „Elemente de fiziologie” (1962) ș. a. Activitatea sa științifică consemnată în sute de lucrări publicate în țară și străinătate a imprimat medicinei românești în ansamblu, orientarea funcțională care-i permite azi să se integreze organic în contemporaneitate.

Repertoriul său științific e vast. A demonstrat, utilizând metode fizico-chimice de investigație, rolul hormonilor corticosuprarenali în menținerea integrității structurale și funcționale a proteinelor din organe, aducând argumente pentru procesul de transformație a macromoleculilor proteice în cursul excitației.

Studiind mediatorii chimici ai influxului nervos, a demonstrat existența unui mecanism colinergic în centrul hipotalamic și în sinapsele bulbare, precum și rolul serotoninei și al histaminei în activitatea centrilor simpaticoadrenergici.

Corelațiile funcționale neuro-endocrine au suscitât continuu curiozitatea sa științifică și au alimentat constant pasiunea sa pentru înțelegerea mecanismelor de integrare a funcțiilor. Cu metoda originală a „capului izolat”, precum și prin procedee de perfuzie a encefalului izolat a studiat acțiunea nervos-centrală a hormonilor (tiroxina, adrenalina), a polipeptidelor (angiotensina, bradikina) și a aminelor (histamina) biologic active.

Explorînd mecanismele homeostaziei calcice aduce dovezi concludente pentru rolul sistemului nervos central în reglarea secreției paratiroidelor și demonstrează acțiunea tiroxinei și a angiotensinei asupra secreției de aldosteron. La fel, aduce probe edificatoare, pentru acțiunea centrală sensibilizantă a adrenalinei asupra centrilor vasomotori.

Studiul biochimismului cerebral, subiect care l-a preocupat în mod deosebit, s-a concretizat într-o suită de publicații de cel mai stringent interes științific care demonstrează rolul neurosecreției în biochimismul funcțional al creierului și în procesul de activare bioelectrică corticală.

Abordînd cu inegalabil succes studiul proceselor imunobiologice a demonstrat încă din 1944 rolul centrilor nervoși hipotalamici în reacția leucocitară și fagocitară, precum și în reacția anamnestică. A introdus proba leucocitozei și fagocitozei provocate pentru explorarea nivelului funcțional al centrilor diencefalici. A purificat prin precipitare, adsorbție și cromatografie prin schimb ionic substanțele fagocito-stimulatoare, pe care le-a identificat cu α - și β -globulinele serice. A adus contribuții valoroase la studiul encefalomielitelor alergice experimentale.

Savant legat prin toate fibrele ființei sale de popor, a făcut cercetări sistematice în domeniul fiziologiei muncii, studiind cheltuielile energetice și dinamica efortului fizic la muncitorii expuși dezechilibrului nutritiv, în industria minieră și metalurgică, precum și la muncitorii agricoli și forestieri. Monografia sa „Alimentația pentru individ și colectivitate” publicată în 1939, i-a atras dezaprobarea cercurilor guvernante ale vremii pentru dezvăluirea caracterului deficitar al alimentației țăranilor și muncitorilor.

A fost membru al mai multor societăți științifice: Academia Republicii Socialiste România, Societatea de fiziologie a Uniunii Societăților de Științe Medicale, Societatea națională de medicină Purkinje, Uniunea internațională a științelor fiziologice, Academia internațională de astronautică, Societatea europeană de biochimie farmaceutică, Societatea de chimie biologică, Societatea internațională de farmacologie etc.

A fost membru al Partidului Comunist Român. A reprezentat alături de numeroși alți savanți știința românească în cel mai înalt for legislativ al țării — Marea Adunare Națională.

A polarizat în jurul său partizani și adversari, ca orice personalitate științifică autentică. Exemplul său generos de muncă, sensibilitate și devotament, va unifica conștiințele noastre ale tuturor, într-o singură și pilduitoare conștiință umană, dăruită așa cum el însuși a făcut-o în întreaga sa viață tuturor oamenilor.

dr. A. Cojocaru